

חילוק ואינה צריכה לחזור ולטבול.

מתניתין:

אשה הרוואה דם ביום האחר עשר, שהוא היום האחרון לימי זיבתה, ולא שמרה את יום השנים-עשר כשומרת יום כנגד יום אלא,

וטבלה לערב במוצאי יום י"א, ומשמשה [ושמשה מיטתה]:

בית שמאי אומרים: מטמאין האשה ובוועלה משכב ומושב, וחייבין בקרבן;

שסוברים בית שמאי שגם היום הי"א צריך שמירה של "יום כנגד יום" ביום הי"ב, כיתר ימי הזיבה, על אף שאם תראה ביום הי"ב אין יום זה מצטרף לימים שלפניו כדי לעשותה זבה גדולה כי הראיה של יום י"ב היא ראיה של נידות, ובכל זאת סוברים בית שמאי שצריכה היא שימור של יום נקי⁽¹²²⁾ כדי להטהר מטומאת "זבה קטנה" שנטמאה ביום הי"א.

ובית הלל אומרים: אין ראיית יום י"א צריכה עב-א שימור מהתורה, וטבילתה בערב כשרה, ולפיכך הם פטורים הם מן הקרבן [אלא שגזרו חכמים על הבעל ועל האשה טומאה

שנינו במשנה: **וקורא לה שם.** ומבארת הגמרא שהחידוש בזה הוא **סלקא דעתך אמינא נגזור** ולא נתיר לה לקרוא לחלה שם **דלמא שמא אתי למנגע בה** בחלה מאבראי מבחוץ ונמצא שמטמאת היא את החלה קמ"ל שלא גזור.

שנינו במשנה: **ואם נפל מרוקה על כיכר של תרומה** — שהוא טהור.

ומבארת הגמרא: **דתנן: משקה היוצא מאדם שהוא טבול יום** — **כמשקין הנוגע בהם.**

ואלו משקה היוצא ממנו ואלו משקין הנוגע בהן אינן מטמאין.

חזין ממשקה הזב — **שהוא אב הטומאה**⁽¹²¹⁾.

שנינו במשנה: **בית שמאי אומרים צריכה טבילה באחרונה.**

מאי בינייהו מה טעם מחלוקתם?

אמר רב קטינא: טבול יום ארוך איכא בינייהו. שלדעת בית שמאי שונה טבילת יום זו מכל טבול יום שאין צריך טבילה נוספת בהערב שמשו מפני ש"יומה ארוך" והסיחה דעתה מן התרומה והמקדש, ולפיכך עליה לחזור ולטבול שנית. ולדעת בית הלל אין

לתרומה [או לחלה] אינו מטמא ואינו פוסל ואולם שני לטומאה שנגע בחולין הטבולין לחלה, פוסלם.

121. חלק זה של המשנה בטבול יום [פ"ב מ"א] מתייחס אל הקטע הקודם במשנה שם, שאינו מובא כאן. ולשון המשנה שם הוא "משקה טבול יום כמשקים שהוא נוגע בהן. אלו ואלו אינן מטמאין. ושאר כל הטמאין, בין קלים ובין

חמורין, המשקין היוצאין מהן כמשקין שהוא נוגע בהן — אלו ואלו תחלה!" ועל זה מסיימת המשנה "חוץ מן המשקה [של זב] שהוא אב הטומאה". ואין דינו לתחילה בלבד, דהיינו ראשון לטומאה, אלא הוא אב הטומאה, והנוגע בו נעשה ראשון לטומאה.

122. ואף אם שמרה מקצת היום שלמחרת ואחר כך טבלה, הרי זו טהורה משום ש"מקצת

אם טבלה במוצאי י"א אטו רואה בתוך הי"א יום שצריכה לשמור יום כנגד יום].

ואם טבלה ביום של אחריו [דהיינו בבוקר יום הי"ב] ושמשה את ביתה, ואחר כך ראתה דם באותו יום [ודם זה הוא דם נדה, דהרי רואה אותו ביום הי"ב שהוא תחלת ימי נדה] —

בית שמאי אומרים: מטמאין, האשה והבעל ששמשו משכב ומושב, מדרבנן בלבד, דהרי עשתה "מקצת שימור" ביום וטבלה לאחר מכן והועילה לה הטבילה מדאורייתא, ולפיכך ופטורין מן הקרבן [ועל אף ששומרת יום כנגד יום שטבלה ושמשה ואח"כ ראתה בו ביום חייבת קרבן, שאני הכא שהראיה שלאחר התשמיש היא ראייה של נידות שאינה מצטרפת לראיית הזיבות ואינה מטמאה אותה למפרע].

ובית הלל אומרים: כל הבעל ביום י"ב לאחר ראייה ביום י"א הרי זה גרגורן, שהוא תואר לאדם הממהר לחטוא. והיינו: שיש להמנע מלבוא עליה ביום י"ב כדי שלא יבוא להתרגל לכך אפילו כשתראה בתוך י"א יום, אבל לא גזרו מדרבנן עליהם טומאה.

ומורדים בית הלל לבית שמאי ברואה בתוך י"א יום וטבלה לערב ושמשה שמטמאין משכב ומושב, וחייבין בקרבן אפילו לא ראתה כלל ביום השימור שכל זמן שלא שמרה מקצת היום לא הגיע זמן טבילתה ונמצא שטבלה קודם זמן טהרתה⁽¹²³⁾.

ואם טבלה ביום של אחריו, שעשתה מקצת שימור באותו יום, וטבלה ושימשה, הרי זו תרבות רעה! שמא תראה בהמשך היום ונמצא שלא עלתה לה טבילה כלל, כי הראיה בהמשך-היום מבטלת את טהרת הטבילה שלפניה!

ומגען וטבילתן תלויין מסופקים הם לנו במשך כל היום שלאחר הטבילה — שאם תראה מגען טמא וחייבים קרבן, ואם לא תראה מגען טהור ופטורין מקרבן.

גמרא:

תנו רבנן: ושזין בית הלל ובית שמאי בטובלת לילה לזבה קטנה, [שראתה יום אחד דם בתוך י"א ימי זיבה, וטבלה מיד בלילה, בלי לשמור אפילו את הלילה

יוסי אף ספירת לילה נחשבת לספירה. ולפיכך, כל ששמרה מקצת לילה שאחר יום ראיתה, הרי זו טובלת וטהורה. [ולפיכך מבארת הגמרא בפסחים [שם] שלדעת רבי יוסי לא תיתכן "זבה גדולה" אלא ברואה ברציפות שלשה ימים. או אפילו בכל תחילת יום בבין השמשות], ולפי זה, משנתנו היא דלא כרבי יוסי, שהלא לדעתו הטובלת בערב, עלתה לה טבילה [אם לא סתרה בהמשך היום, בראיה נוספת].

שימור" מועילה להחשיב כאילו כל היום נשמר. ואם חזרה וראתה אחר טבילתה, זוכה קטנה תוך הי"א יום, הרי זו סותרת את טבילתה למצורע משום שהתברר שאין להחשיב יום זה כאילו נשמר כולו, שהרי ראתה בסופו. והרואה אחר טבילתה ביום הי"ב, לדעת בית שמאי, יבואר דינה בהמשך המשנה.

123. שיטת רש"י בפסחים [פ"ד] שלדעת רבי

שלאחר הראיה] שאינה טבילה!

ומסביר התנא את דבריו: דהיינו —

ושוין בית הלל ובית שמאי ברואה בתוך י"א יום, וטבלה לערב, ושמשחה — שמטמאה משכב ומושב וחייבין היא ובועלה בקרבן, [שזוהו דין זבה קטנה שצריכה לשמור לפחות עד מקצת היום שלמחרת כדי שתוכל להטהר בטבילה].

לא נחלקו בית הלל ובית שמאי אלא ברואה דם ביום י"א יום, וטבלה לערב, שבית שמאי אומרים — מטמאין משכב ומושב וחייבין בקרבן כדין זבה קטנה, ובית הלל פוטריין מקרבן כיון שיום י"ב הוא כבר מימי נדה אין דין שימור בו.

אמרו להן בית שמאי לבית הלל: מאי שנא יום י"א שאינו צריך שימור מיום תוך י"א הצריך שימור יום כנגד יום?

והרי אם שווה לו ליל מוצאי י"א לתוך י"א לטומאה [שמודים בית הלל שאם טבלה במוצאי י"א בלילה שהיא מטמאה משכב ומושב] — לא ישוה לו לקרבן? ואמאי פוטרים בית הלל מקרבן את הטובלת במוצאי י"א בלילה?!

אמרו להן בית הלל לבית שמאי: לא! אם אמרת בתוך י"א יום, שכן יום שלאחריו מצטרף עמו לזיבה. ולכן צריכה לשמור את היום שלאחריו כדי לדעת שאין היום הזה מצטרף ליום הקודם לזיבה.

תאמרו ביום י"א שאין יום שלאחריו

שמצטרף עמו לזיבה! ואם כן אין טעם לשומרו, ויכולה לטבול מיד בלילה שלאחר יום הי"א.

אמרו להם בית שמאי לבית הלל — השוו מדותיכם!

אם שווה לו יום י"א לתוך י"א לטומאה — ישוה לו לקרבן.

ואם לא שווה לו לקרבן — לא ישוה לו לטומאה?!

אמרו להם בית הלל: גם אם הביאנהו את ליל מוצאי י"א לידי טומאה, להחמיר עליו מדרבנן, גזירה אטו תוך י"א.

אבל לא נביאהו לידי קרבן — להקל להביא חולין בעזרה!

ועוד, מדבריתם אתם נושכין [מוקשים]!

שאתם אומריין — טבלה יום שלאחריו בי"ב בבוקר ושמשחה, ואחר כך ראתה, מטמא משכב ומושב אבל — ופטורה מן הקרבן!

אף אתם — השוו מדותיכם:

אם שווה לו יום י"ב לתוך י"א לטומאה ישוה לו לקרבן.

ואם לא שווה לו לקרבן לא ישוה לו לטומאה?!

אלא, הא דאמרתם דמטמא ביום י"ב בבוקר הוא רק מדרבנן, ולהחמיר אמרו ולא להקל

לדעת רבי יוסי.

ואולם דעת רבינו תם בתוס' ד"ה הרואה שאין "שימור לילה" נחשב כשימור ואפילו

ומושב. משום שגזרו עליה אטו ראתה בתוך י"א שאז טמאה מדאורייתא. וכמו"כ מסתבר שגזרו ברואה בתוך י"א שבשני שלה אחר טבילתה מטמאה משכב ומושב אף אם לא ראתה, שגזרו "לא ראתה" אטו "ראתה" שאז מטמאה מדאורייתא.

אמר רב כהנא: אין במשנתנו הוראה כדינו של רב הונא כי **ראתה שאני!** שדוקא במשנתנו שראתה אחר טבילתה הוצרכו חכמים לגזור ולטמאותה!

אמר רב יוסף: וכי ראתה ביום י"ב בהמשך היום מאי הוי — ראייה דנדה היא ואין לגזור בגללה טומאת זיבה, ומאי דגזרו בית שמאי הוא רק אטו שומרת יום כנגד יום בתוך י"א יום, ולפיהם יש לגזור גם טובלת ביום שלמחרת שלא ראתה אטו טובלת שראתה לאחר מכן.

אמר ליה אביי לרב יוסף: רב כהנא שהקשה על טענתך שדינו של רב הונא נשנה כבר במשנתנו **הכי קא קשיא ליה** — כיצד ניתן ללמוד מהגזירה במשנתנו לגזירה של רב הונא:

בשלמא היכא דראתה ביום י"ב לאחר שטבלה ושימשה, גזרינן על ראייה דנדה שתטמא משכב ומושב כזבה **אטו ראייה**

ולהביא חולין לעזרה, **הכא נמי** כליל י"ב הא דאמרנו דמטמאה משכב ומושב, לדברינו הוא רק **לחמיר ומדרבנן, ולא להקל ולהביא חולין לעזרה!** (124)

אמר רב הונא: אשה שראתה דם בתוך י"א (125) ימי זיבה [וצריכה לשמור יום כנגד יום למחרת יום הראיה] ששימרה מקצת היום שלמחרת וטבלה בו, הרי **משכבה ומושבה שבשני** [דהיינו — היום השני שלאחר הראיה, ששימרתו במקצת] — **בית שמאי מטמאין אותם מדרבנן, אף על פי שטבלה והרי היא טהורה מהתורה, ואף על פי שלא ראתה בהמשך היום!**

מאי טעמא דבית שמאי? כיון שאילו הויה בהמשך היום מטמאה מדאורייתא [שפוקעת טהרתה שלאחר הטבילה למפרע] **השתא נמי מטמא מדרבנן, גזירה אטו היכי דרואה לאחר מכן.**

אמר רב יוסף: מאי קא משמע לן רב הונא, והרי **תנינא לה במשנתנו:**

"אשה הרואה דם ביום הי"א לזיבתה וטבלה ביום שלאחריו, ושמשה את ביתה, ואחר כך ראתה — בית שמאי אומרים מטמאה משכבות ומושבנות מדרבנן ופטורה מן הקרבן". והטעם שמתמאה מדרבנן משכב

124. להקריב קרבן, ונמצא מביא חולין בעזרה.

125. כן פירש רש"י ואולם המהרש"א דקדק מדברי התוס' [לקמן בע"ב ד"ה אלא בתירוצם השני] שדברי רב הונא אומרים אף ברואה ביום י"א, שלמחרת ביום השימור אפילו לא ראתה טמאה לדעת בית שמאי ועיין לקמן הערה 129.

124. כתבו התוס' [ד"ה אף] שבית שמאי סברו שראוי לגזור ביום י"ב משום שידוע לכל שאם ראתה בו סותרת מדרבנן בלבד ולא יבואו לטעות ולהביא קרבן על בעילה ביום הי"ב שנסתרה מחמת ראייה, מה שאין כן בטובלת במוצאי יום הי"א שראיה זו מדאורייתא מטמאת, ואם תגזור טומאה על הבעל שמש יבוא

שטבל לאחר הראייה הראשונה של זוב, מגעו תלוי ועומד — שאם יראה ראייה נוספת יטמא מגעו למפרע מדין זב! (127) [והנפקא מינא אם יטמא מדין זב או מדין בעל קרי הוא בנוגע למעשר. שבעל קרי שטבל אינו מטמא מעשר גם אם לא העריב שמשו, ואילו זב שטבל מטמא מעשר באותו היום].

ובית הלל אומרים: דינו הוא כבעל קרי, שגם אם יראה ראייה נוספת נעשה זב מכאן ולהבא בלבד ולמפרע נשאר דינו כבעל קרי שטבל שאם נגע במעשר הוא טהור.

ותניא: אדם טהור המסיט את הראייה עב-ב [דהיינו: את טיפת הזיבה הראשונה שראה הזב],

בית שמאי אומרים: תולין את הטהרות שנגע בהם המסיט, שמא יחזור הזב ויראה היום ראייה נוספת, וייעשה זב גמור למפרע (128), ואז יתברר למפרע שגם לזוב

דזבה בתוך י"א יום, כי יש לחשוש שנדה תתחלף בראית זבה ולכן יש מקום לגזירתם של בית שמאי.

אלא דינו של רב הונא בשומרת יום כנגד יום [בתוך י"א יום] שטבלה, דאיירי **היכא דלא ראתה** בהמשך היום **מאי נגזר בה**, מאין לנו ללמוד ממשנתנו דגזרינן אינה רואה אטו רואה — והלא אין סברא שיבואו להחליף ביניהם! (126)

ומוסיפה הגמרא להקשות: **ועוד**, והא **תנן** במשנתנו דלא כרב הונא?

דתנן: זב הרואה ראייה אחת של זוב, שכל עוד לא ראה ראייה נוספת הרי הוא כבעל קרי בעלמא.

בית שמאי אומרים: דינו הוא כשומרת יום כנגד יום לאחר שטבלה ביום, שמגעה תלוי ועומד אם תראה בהמשך היום אם לאו, שאם תראה וטמא מגעה למפרע. אף זב

ואולם אם ראתה ג' ראיות ביום אחד — אין זה נחשב אלא כראיה אחת. ולעומת זאת הזב מטמא "בראיות כבימים" ואם ראה ב' ראיות ביום אחד — סופר שבעה נקיים.

128. המהרש"א דקדק מרש"י [ד"ה בית שמאי אומרים תולין] שלדעת בית שמאי אם ראה ראייה שניה נעשה זב גמור מהתורה למפרע. ועיין חזון איש [יו"ד סימן רט"ו] שהוכיח שאין לומר שהזב נעשה למפרע טמא מדאורייתא בראיה שניה. וכמו כן בדעת התוס' [ד"ה מאין] צריך לומר שסוברים הם שהזב לדעת בית שמאי נעשה טמא למפרע מדרבנן בלבד.

126. בתוס' [ד"ה אמר] מבואר שאין כוונת הגמרא לומר שצדקו דברי רב כהנא שאין ראייה מהמשנה לדינו של רב הונא, אלא אדרבה מונחת כאן קושיא על דבריו, שמאחר שאין ראייה מהמשנה לדבריו מנין לרב הונא לחדש דין זה בדעת בית שמאי, ולפיכך המשיכה הגמרא והקשתה ועוד תנן — במפורש במשנתנו דלא כדברי רב הונא.

127. זב הרואה שתי ראיות נעשה אב הטומאה ומטמא משכב ומושב וכו'. וכדי להטהר עליו לספור שבעה נקיים. [ואם ראה ג' ראיות מתחייב בקרבן].

שונה דין הזב מדין הזבה, שהזבה אינה מטמאת אלא אם ראתה ג' ראיות בימים נפרדים,